

Світлана ОЛЕКСІЙЧУК,

головний спеціаліст управління сім'ї, молоді та спорту з гендерних питань Департаменту освіти і науки, молоді та спорту облдержадміністрації

ГЕНДЕРНИЙ ПОРТРЕТ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Сьогодні, на першому плані державної політики реалізація можливостей для саморозвитку й самореалізації жінок та чоловіків виступає пріоритетним напрямком в однаковій мірі. Гендерний компонент тут підсилюється спрямованістю на те, що надані можливості повинні бути еквівалентними для обох статей. Адже гендерна політика не є і не може бути політикою виключно жіночою, оскільки спрямована на реалізацію потреб та інтересів обох статей.

Розуміти і впроваджувати гендерну політику на місцях мають представники органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Управління у справах сім'ї, молоді та з гендерних питань Департаменту освіти і науки, молоді та спорту облдержадміністрації уповноважене впроваджувати принципи гендерної рівності і здійснювати реалізацію гендерної політики в області.

Якщо говорити мовою статистики, то на кожну тисячу жінок в 2011-2012 роках припадає у середньому 881 чоловік. Це співвідношення змінюється в залежності від віку населення.

Серед новонароджених переважала частка чоловічої статі (51,2% хлопчиків та 48,7% дівчаток), у напрямку до більш зрілого віку ця пропорція поступово змінюється на користь жінок, і починаючи з вікової групи 35–39 років, у віковій піраміді переважають жінки. В цій віковій групі на 1000 жінок припадає 991 чоловік, на 1000 жінок віком 40–44 роки – 961 чоловік, у групі 50–54 роки – 859; 60–64 роки – 722; то у віці 65 років і старше на 1000 жінок припадає тільки 526 чоловіків.

Станом на 01 січня 2011 року частка жі-

нок від загальної кількості населення становила:

- у віці, молодшому за працездатний – 87,2%;

- у працездатному віці – 29,2%;

- у старшому віці за працездатний – 15,2%;

частка чоловіків:

- у віці, молодшому за працездатний – 91,7%;

- у працездатному віці – 30,8%;

- у старшому віці за працездатний – 6,8%.

У старшому, за працездатний вік, жінки переважають над чоловіками. Жінки складають 15,2%, тоді як чоловіки – лише 6,8%, це на 8 відсоткових пунктів більше.

Із загальної кількості посадових осіб органів місцевого самоврядування (899 осіб) – майже кожна друга жінка. Серед 1,2 тис. осіб жінок, 490 осіб (54,5% жінок) займали посади керівників. Проте, на відміну від жінок, чоловіки займають керівні посади вищих категорій (I-II категорії посад).

Щодо діяльності органів влади в напрямку впровадження гендерної рівності, то в області було здійснено багато кроків, як в нормативно-правовому напрямку так і на

практичні й площині. Зокрема, в Чернівецькій області було прийнято та реалізовано Програму впровадження гендерної рівності, підтримки сім'ї та протидії торгівлі людьми в Чернівецькій області на 2008-2010 роки. Метою Програми було утвердження рівних прав жінок і чоловіків та рівних можливостей для їх реалізації як основного права людини, створення умов для протидії торгівлі людьми та пов'язаній з нею злочинній діяльності та попередження насильства в сім'ї.

В 2011 році було прийнято Програму реалізації державної політики з питань сім'ї, дітей та молоді в Чернівецькій області у 2011-2012 роках, де такий важливий напрямок, як забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків, винесений окремим блоком завдань. Розроблена Комплексна програма «Реалізація державної політики з питань сім'ї, дітей та молоді, оздоровлення та відпочинку, протидії торгівлі людьми та забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків у Чернівецькій області на 2013-2015 роки». В області є постійно діючі обласна міжвідомча комісія з питань координації дій щодо попередження насильства в сім'ї та впровадження гендерної рівності, обласна координаційна рада з питань протидії торгівлі людьми. Повинна зазначити, що представництво на засіданнях зазначених дорадчих органів є гендерно-збалансованим, що дозволяє розглядати важливі питання з різних сторін.

За підтримки Департаменту вдруге надруковано гендерний портрет Чернівецької області. Чотири роки поспіль в Чернівецькій області проводиться Форум жінок Буковини. Цьогоріч в грудні відбудеться п'ятий ювілейний форум жінок Буковини, на який запрошено понад 400 осіб з числа депутатського корпусу області, районних рад, представники виконавчої влади, гості із сусідніх областей.

В жовтні 2012 року відбулося засідання круглого столу на тему «Участь жінок у виборчому процесі». В листопаді відбулося засідання круглого столу для представників ВНЗ області на тему «Створення гендерно-чутливого середовища для ВНЗ Чернівецької області. Організаторами заходів виступили

Департамент освіти і науки, молоді та спорту Чернівецької облдержадміністрації, Асоціація жінок-депутатів місцевих рад Чернівецької області, які є основними партнерами Департаменту в реалізації державної гендерної політики в області.

Результатом співпраці є видання «Гендерного портрету Буковини», ряд тренінгів, семінарів, акцій. Крім того, з 2008 року Департамент співпрацює із радником голови облдержадміністрації з питань гендерних питань Батраковою Наталією Борисівною. До обов'язків радника належить розробка, організація і проведення тренінгів, семінарів, встановлення і підтримка партнерських стосунків з державними і недержавними організаціями у сфері впровадження рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Впродовж 2008-2012 років радником були ініційовані та проведені численні заходи. Зокрема, 26 листопада 2008 року проведено інформаційно-просвітницьку акцію «Стоп, Сексизм!», що стало черговим кроком у реалізації обласної програми впровадження гендерної рівності, підтримки сім'ї та протидії торгівлі людьми у Чернівецькій області на 2008-2010 роки. За сприяння обласної державної адміністрації та обласної ради 22 травня 2009 року відбувся обласний гендерний автопробіг, приурочений до 125-річчя українського жіночого руху, ініційований Асоціацією жінок-депутатів місцевих рад Чернівецької області. З гаслами «Від керма автомобіля – до керма влади», «Голосуйте за жінок – до кращого життя надійний крок», «Хто за те, щоб скрізь був лад – вибирай жінок до рад» 30 жіночих екіпажів за визначеними маршрутами на мітингах проголошували ідею гендерної рівності.

В березні 2012 відбувся візит експертів з оцінювання проектів ЄС/ПРООН Програми рівних можливостей та прав жінок в Україні. На Буковину в рамках оцінювання спільної ЄС/ПРООН Програми рівних можливостей та прав жінок в Україні, завітали пані Дона-та Мацеллі – експерт з оцінювання проектів Європейського Союзу та пані Олександра Заряна - консультант Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН).

Метою зустрічі була оцінка реалізованих проектів ЄС/ПРООН Програми рівних можливостей та прав жінок в Чернівецькій області. Зазначена оцінка є спільною ініціативою ЄС/ПРООН, спрямованою на оцінювання результатів та ефективність діяльності Програми та її співпрацю з національними партнерами. На основі результатів проведеного оцінювання будуть вироблені рекомендації, які, як очікується, допоможуть у визначенні стратегій та пріоритетів для подальшої підтримки ініціатив ЄС/ПРООН в сфері гендерної рівності та подолання гендерного насильства в Україні.

Вперше, за сприяння представництва фонду ім. Ф. Еберта, було організовано для керівників фінансових управлінь і заступників голів районних державних адміністрацій навчальний тренінг із гендерного бюджетування. Здійснено пілотний гендерний аналіз бюджету в частині соціальних видатків. Безумовно, це нова і цікава тема, яка заслуговує подальшого розвитку і впровадження.

Чернівецька область не стоїть осторонь тих процесів, що відбуваються на національному рівні. Нещодавно в м. Києві відбулися Парламентські слухання на тему «Стан суспільної моралі в Україні». Пропозиції і рекомендації, надіслані в національну комісію з питань захисту суспільної моралі знайшли своє відображення в концепції, ухваленій на Парламентських слуханнях.

З метою надання підтримки багатодітним сім'ям області ведеться робота щодо присвоєння почесного звання України «мати-героїня». Наразі управлінням до профільного Міністерства надіслано всі заявки про виділення бюджетних коштів для здійснення виплати одноразової грошової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання України «мати-героїня», якими охоплено всіх жінок, що отримали посвідчення та нагрудний знак. Почесне звання «Мати-героїня» в Чернівецькій області було присвоєно в кількості 2 497 жінок.

У багатьох школах міста і області започатковані гендерні факультативи із використанням підручника «Ми – різні. Ми – рівні. Основи формування гендерної культури шко-

лярів», який був поширений в усіх школах області. Наявність якісного навчального матеріалу дозволяє проводити факультативи на відповідному рівні. З метою підвищення рівня гендерної обізнаності вчителів, методистів і психологів навчальних закладів було проведено більше 50-ти тренінгових навчань на базі Інституту післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області.

В області створена громадська колегія з питань захисту суспільної моралі. В липні 2010 року є успішний приклад протидії сексизму в зовнішній рекламі. За висновком Національної експертної комісії № 97-В, реклама визнана такою, що нехтує правилами пристойності, порушує етичні норми і дискримінує жінок за ознакою статі. Започатковано просвітницьку програму на місцевому телебаченні.

Цілком очевидно, що у розбудові громадянського суспільства в Україні вагома роль належить жінкам, які становлять більше половини сукупної робочої сили в державі. Чотири п'ятих жінок у працездатному віці належать до економічно активного населення, майже половина з них мають вищу та середню-спеціальну освіту (серед чоловіків цей показник становить 35%). Жінки займають значну питому вагу серед тих, хто становить основу середнього класу.

Реалізація державної політики, що направлена на забезпечення гендерної рівності, передбачає застосування гендерного підходу у всіх видах державних програм, планів та стратегій, поширення знань щодо гендерних відносин у суспільстві. З цією метою необхідна системна просвітницька робота органів державного управління, наукових установ, засобів масової інформації та організацій громадянського суспільства.

Отож, цілком зрозуміло, що усунення гендерного дисбалансу в політичних питаннях повинно стати цілеспрямованою політикою держави. Встановлення рівноваги у суспільстві між чоловіком і жінкою є важливим завданням XXI століття в кожному регіоні України. Приємно зазначити, що Буковина в цьому напрямку зробила багато впевнених кроків.